

Za vernih duš dan...

Zopet klenka zvon v spomin vseh, ki so pred nami odšli iz tega zemeljskega občestva v večnost. Bronasti glas zvonov turobno odmeva preko grobov vseh dragih pokojnih, ki so nas že pustili tavajoče na življenjski cesti. Oni so že našli pot v vstajenje in novo življenje.

Na stotine jih je šlo, med temi tudi mnogi iz naših družin in iz prijateljskih krogov, ki so nam pustili za seboj le drag spomin.

Naše misli in molitve hite ob dnevu vseh mrtvih na njih grobove. Sepetajo z rajnimi v solzah in bridkem nasmehu, kot da so že vstali iz zemlje v blažen pozdrav. To so le spomini, spomini... Otroci na očeta in mater; mož in žena, ki so jih rodili in morda še pred svojo zadnjo uro zgubili; spomini, ki se spletajo med ljubečimi srci, vedno živimi na tem in na onem svetu.

Luči in sveče prižigamo na pokopališčih v njih spomin, da jim trepečejo v poznem jesenskem vetriču kot drhtenje srčnih utripov in zadnji pozdrav.

Nekoč so ta dan naše matere prižigale »dušice« na olju v kozarcih, ki so jih postavljale na stare nape nad ognjišči. Svetlikajoče »dušice« so opominjale na družinske člane in sosedo, ki so stopili v hišo, naj se spomnijo vernih duš. Danes le še pod redko streho gori sveča rajnim v tih spomin.

Morda naslednje leto niti rahlega spomina in sveče ne bo. Še na grobovih bo stal le cement in se razkrajal v atome.

Stoteri, tisočeri in milijoni so bili pred nami... Eni z vero, drugi s skepto, nemara pa le vsi s tihim upanjem, tudi če je bilo zastrto z zastrupljeno modrostjo sveta, da je onstran groba plačilo in tudi življenje.

Globoka vera v to življenje se je odražala tudi v nekaterih naših starih šegah in navadah ob »vahtnih« dnevih. V mističnem objemu te zemlje in onstranskega življenja je ljudstvo čutilo potrebo rajnih duš po duhovnem in živih v onostranstvu po snovnem kruhu. In res so po tržaški in goriški okoličnici spekle naše matere za te dneve posebne krušne hlebčke, ki so jim pravili vahtič. Pa so prišli otroci v hišo s pozdravom: Hvaljen Jezus! Bog se usmili vernih duš v vičah! Nunca, dajte hlebček! Vahtič pri nas, po drugih krajih »prešče« še spominjajo na staro vero o kruhu za žive in rajne.

In šli so pred nami...

V naših srcih in mislih pa še živijo, še posebej po svojih dobrih delih in v veri, da se bomo po nujnosti umiranja vseh ljudi, mogotcev in nizkih, srečali s tistimi, ki so že šli pred nami v objemu večnosti.

ZDRUŽENI NARODI IMAJO 25 LET

Dne 24. t. m. so Združeni narodi obhajali 25. obletnico svoje ustanovitve. Četrto stoletja je torej preteklo, odkar je bila v New Yorku priklicana k življenju mednarodna organizacija, ki je bila ustanovljena predvsem zato, da bi se preprečili takšni svetovni spopadi, kakršen se je tistega leta pravkar zaključil. Organizacija Združenih narodov naj bi torej opravljala naloge, ki jih ni moglo ali znalo izvrševati nekdanje Društvo narodov, ustanovljeno kmalu po prvi svetovni vojni.

Toda Združeni narodi so nastali, ko se je v svetovni zgodovini začelo obdobje, ki je bilo bistveno drugačno od tistega, v katerem je bilo ustanovljeno Društvo narodov. Novo obdobje sta označevali predvsem dve dejstvi, in sicer iznajdba atomskega orožja, katerega uničevalna moč se ne more niti primerjati s tisto, ki jo ima tradicionalno orožje, ter prisotnost v svetovni areni vedno večjega števila narodov in držav, ki so se začele osvobajati kolonialnih okovov.

To drugo dejstvo je Organizaciji Združenih narodov nujno postavljalo vrsto novih nalog in dolžnosti, ki so bile v zvezi z upravičenimi težnjami in prizadevanji mladih narodov in držav, da se postopno rešijo iz svoje kulturne, socialne in gospodarske zaostalosti, za katero niso bili sami krivi.

Po 25 letih obstoja se torej lahko upravičeno vprašamo, ali je Organizacija Združenih narodov izpolnila pričakovanja ustanoviteljev. Res je, da v zadnjih 25 letih ni bilo novega svetovnega spopada. Toda statistika pravi, da je bilo v tem času kar 55

krajevnih vojn, v katerih so bile mnogokrat zapletene tudi države, članice svetovne organizacije, ki bi se po listini ZN ne smele zateči k uporabi sile pri reševanju meddržavnih sporov. Iz tega bi lahko sklepali, da do novega svetovnega spopada ni prišlo toliko po zaslugi OZN, temveč predvsem zaradi prisotnosti atomskega in jedrskega orožja, ki ga imata obe glavni velesili v izobilju, in zaradi prepričanja, da bi ob uporabi tega orožja ne bilo v novem morebitnem spopadu ne zmagovavcev ne poražencev.

S tem seveda ni rečeno, da je OZN že postala neka odvečna ustanova. Prav zaradi omenjenega dejstva in zaradi oboroževalne tekme postaja zanjo vedno bolj pereče in aktualno vprašanje, kako in s kakšnimi sredstvi naj doseže, da se atomski in jedrski potencial velesil začne zmanjševati in da se ogromna sredstva, ki se danes uporabljajo za tovrstno orožje, vsaj delno določijo za izpolnjevanje dolžnosti in nalog, ki jih Združeni narodi imajo do zaostalih in nerazvitih držav.

Ob 25. obletnici ustanovitve zato lahko rečemo, da je OZN še vedno in morda še bolj potrebna ustanova kot kdajkoli. Treba jo je samo okrepiti ter zlasti doseči, da se bodo najmočnejše države iskreno odpovedale delu svoje suverenosti v korist svetovne organizacije, tako da bo ta dejansko mogla izvrševati svojo glavno nalogo, ki je in ostane miroljubno reševanje meddržavnih sporov in dejanska ter vsestranska pomoč narodom in državam na prvih stopnjah gospodarskega in kulturnega razvoja.

Bo vojna na Bližnjem vzhodu zaspala?

Tuji dopisniki poročajo iz Egipta, da je val histerične čustvenosti za Nasserja, ki se je pokazal na njegovem pogrebu, že ugasnil in ljudje so postali brezbržni. Novi predsednik Sadat ni človek, ki bi mogel potegniti mase tako za seboj in jih tako razvneti, kakor je to znal Nasser. In morda Sadat tega niti ne bo. Povsod se kaže utrujenost nad dosedanja vojno napetostjo in žrtvami, ki jih vojno stanje zahteva od Egipčanov. Širi se nezadovoljnost, ki jo policija sproti duši, kolikor le more. Tujskega prometa ni. Za redke tujce se postrežki, kamelarji in cestni fotografi pulijo. Hoteli so skoro prazni. Turistov z Vzhoda je malo, potrošijo kar najmanj in njihova valuta je malo vredna.

Življenjska raven je zelo nizka in prebivalstvo narašča zdaj hitreje kakor narodni dohodek (do l. 1966 je bilo še obratno)

Zato se povprečni dohodek niža. Leta 1966 je odpadlo na prebivavca 69 egiptovskih funto letnega narodnega dohodka, 1967. je padel na 68, lani na 64. En egiptovski funt je 1500 lir po uradni menjavi, a 1000 lir na črni borzi. Že prej je bil to med najnižjimi narodnimi dohodki na svetu (v Italiji znaša 1300 dolarjev na prebivavca, v Sloveniji 1000, v Egiptu 150). Kronična revščina egiptovskega prebivalstva postaja torej vse hujša, medtem ko njegove potrebe naraščajo. Egipt postaja zrel za revolucijo.

Gospodarski in socialni napredek je nujen, a zato je potreben mir, ki omogoči ustvarjalno delo in gospodarski razvoj. Tega v Egiptu ni mogoče več dolgo odlašati. Zato je več kot verjetno, da bodo novi egiptovski oblastniki posvečali tem problemom več pozornosti in vojna bo počasi »zaspala«, kljub vsej retoriki.

Boj proti inflaciji v Jugoslaviji

V slovenskem in vsem ostalem jugoslovanskem tisku izhajajo članki, ki govorijo o pojavih inflacije in o nujnosti boja proti njej, pod vedno večjimi naslovi. Karikature, ki jih spremljajo, postajajo vedno bolj jedke. Ena najnovejših kaže dekle — Reformo, ki jo je povozil Mercedes, z napisom: »Krivca še niso našli«. Seveda pa so ga našli — humorist je hotel le povedati, da ga nihče ne imenuje. Vsekakor pa lete glavne kritike na tiste, ki odločajo o emisijah bankovcev, to je na Narodno banko in odločujoče ljudi okrog nje, čeprav imen iz morda prevelike obzirnosti ne imenujejo.

»Delo« je prineslo te dni statistične podatke, pod naslovom »Kje so vzroki inflacije?«, iz katerih je razvidno, da je stanje glede pojavov inflacije točno tako, kot v letu 1965, ko so se zaradi nje odločili izvesti reformo in razvrednotiti dinar, da bi ga postavili na realno podlago. Naslednji dve leti in pol se je Narodna banka držala reforme in zmanjšala emisije denarja, toda sredi leta 1968 je začela emisije denarja spet večati. Seveda je imela za to svoje vzroke — to je bila predvsem kronična nelikvidnost podjetij, ker podjetja na slošno ne plačujejo dolgov in dobav, zlasti ne ona na jugu, podjetja upniki pa morajo imeti denar, če hočejo proizvajati naprej. Drugi vzrok je

»NAROČITE SE NA »NOVI LIST«!

Hočete biti objektivno poučeni o dogajanju med slovensko manjšino v Italiji? Hočete brati trezne novice in komentarje o dogajanju v Italiji, v Sloveniji in v ostalem svetu? Potem se naročite na »Novi list«!

Tisti, ki ste dobili »Novi list« na ogled, pa ga ne mislite naročiti, ste vljudno naprošeni, da ga pošljete nazaj. V nasprotnem primeru vas bomo smatrali za naročnike.

Berite in širite »Novi list« — slovenski list, ki gradi in združuje, ne pa podira in razdvaja!

bil v tem, da so prej v Narodni banki preozko razumeli omejitve, ki jih je zahtevala reforma, in pretirano omejevali kredite in emisije. Torej iz ene skrajnosti v drugo.

Da bi ugotovili vse vzroke sedanjih pojavov inflacije, ki niža življenjsko raven in prižadava, kot navadno, ravno gospodarsko najšibkejša, je bil ustanovljen posebni zvezni sekretariat (ministrstvo) za preučevanje gospodarskih gibanj. Ta pa bo le ugotovil vzroke bolezni. Zdravila bodo morali šele iskati. Nekateri predlagajo čim večjo omejitev potrošnje, toda to bo vzrok novih kriz, še večje brezposelnosti itd.

»Delo« je prineslo te dni tudi zanimiv predlog, ki ga je dala Slovenija in kateremu se je baje že priključila Hrvatska, zanj pa se je izjavila tudi Srbija, namreč za »gospodarsko federacijo«. Vsaka republika naj bi sama urejala svoje finančne probleme, davke, dohodke in izdatke, zvezi pa naj bi oddajala za skupni proračun le enkratni fiksni znesek, za katerega bi se dogovorili. Zveza naj bi tudi še ohranila dohodke od carin in nekatere druge. Zaenkrat še ni znano, kakšna bo usoda tega predloga. Odvisna je seveda predvsem od zvezne skupščine v Beogradu.

DRŽAVE V ROKAH ZLOČINCEV

Nekatere države so postale plen ljudi, ki se, kot kaže, ne ustrašijo nobenega zločina. Taka nesrečna država je tudi Alžirija.

Znano je, kako je sedanji alžirski predsednik Bumediën izvedel državni udar proti predsedniku Ben Belu, ki je od tedaj izginil, ne da bi ga bil še kdo videl. Po alžirskih uradnih vesteh je baje zaprt v neki oazi, še verjetneje pa je mrtev, ali pa bo ob prvi ugodni priložnosti umrl od »srčne kapi«, od »raka« ali česa podobnega. Od kapi je baje umrl tudi bivši katanški in kongovski ministrski predsednik Combe, ki ga je dal Bumediën ugrabiti v Španiji, da bi se ga poslužil kot sredstvo za zamenjavo, za doseg političnih koncesij od sedanjega kongoškega režima.

Pretekle dni pa so našli v neki hotelski sobi v Frankfurtu umorjenega enega najvidnejših nasprotnikov Bumediënovega režima, bivšega alžirskega politika Krima Belkacema. Trije Arabci, ki so se z njim vred nastanili v hotelu, so izginili brez plačila in eden celo brez prtljage. Dva sta bila Marokanca, eden pa Alžirec. Značilno je, da te novice niso objavili v Alžiriji, čeprav je o dogodku pisal in poročal ves svet.

Bumediën je tudi tisti, ki najbolj ščuja na novo vojno Arabcev proti Izraelu ter se kaže zelo bojovitega — seveda v besedah in zato, ker Alžirija ne meji na Izrael kot Egipt in Jordanija, ki že vesta, kaj pomeni vojna.

»DEVICA IRSKA«

Prejšnji teden so spustili iz zapora v Armaghu poslanko Bernardko Devlin, ki se je je prijel ime »devica irska«, ker se neustrašeno bojuje za pravice katoliških Ircev. Devlin je najmlajša poslanka v angleškem parlamentu; ima komaj 22 let. Izvoljena je bila v aprilu lanskega leta. V zbornici je čedno dekle izredno hrabro nastopilo v obrambi za svoje rojake, irske katoličane. Borila se je na barikadah in z bombami proti protestantskemu nasilju. Zato jo je sodnija obsodila na pol leta zapora. Presedela je štiri mesece; dva sta ji bila odpustena zaradi vzornega vedenja v ječi.

Mlado poslanko je čakalo doma na tisoče pisem. Zdaj pa bo morala prenesti še odkrit politični boj v parlamentu, kamor se je že vrnila.

DVAJSETLETNICA »MATAJURJA«

Matajur, glasilo Slovencev v videmski pokrajini, to je Beneških Slovencev, je dopolnil te dni 20 let svojega izhajanja. List izhaja vsakih 15 dni. Dne 15. oktobra je izšla povečana jubilejna številka, katere uvodnik pod naslovom »Še bo živel slovenska beseda« je napisal Gorazd Vesel.

»Matajur« ima svoje uredništvo in upravo v Vidmu (Udine), Via San Daniele 88. Glavni in odgovorni urednik je Vojmir Toldi.

K jubileju izražata »Matajurju« prisrčne čestitke z voščilom, da bi uspešno utrjeval slovensko zaveš in besedo med Beneškimi Slovenci še z naprej, tudi uredništvo in uprava Novega lista.

Predlogi socialnega značaja

V deželnem svetu sta bila te dni izglasovana dva zakonska osnutka, ki sta dobršne važnosti za socialni napredek našega prebivalstva. Gre za prispevke za gradnjo ljudskih hiš in ekonomskih stanovanj, za katere je zaprosilo skoro štiri tisoč interesentov. Drugi zakon pa prihaja na pomoč civilnim slepcem.

V diskusijo je za oba zakona posegel tudi deželni svetovavec Slovenske skupnosti. Dejal je, da se strinja s prvim zakonskim osnutkom (deželni prispevki za gradnjo) glede vseh njegovih členov, razen tistega, ki predvideva dodelitev prispevka ustanovi za begunce, ki naj bi potem posredovala te prispevke libijskim beguncem, ki bi se naselili v naši deželi. Štoka je dejal, da je problem libijskih beguncev težak in zahteva ustrezne rešitve, toda ta mora priti s strani rimske vlade in ne naše dežele, ki ima tako in tako še precej brezposelnosti in precej delovne sile na delu v tujini. Jasno, da je treba najprej problem teh naših delovnih ljudi rešiti. Naš svetovavec je nadalje vložil resolucijo, ki zahteva od deželnega odbora, da izda deželni zakon, po katerem bi imeli pravico do deželnih prispevkov tudi lastniki tistih starih hiš, ki bi želeli svoje domove notranje predelati, modernizirati in povečati; za to delo doslej ni predvidene nikake finančne pomoči. To je nujno tudi zaradi tega, ker dopuščajo razni regulacijski načrti zelo malo novih gradenj, posebej na Krasu. Odbornik Masutto je sprejel Štokov predlog in se obvezal, da bo čimprej v tem smislu izdelan nov zakonski osnutek.

Glede prispevkov slepcem se je naš svetovavec strinjal, poldaril njihov človeški in socialni moment in predlagal, da se te ugod-

nosti v bodoče raztegnejo na vse civilne invalide, ki jih je v naši deželi okrog 25 tisoč in ki v glavnem živijo v zelo težkih ekonomskih in socialnih razmerah. Tem civilnim invalidom je treba posvetiti vso pozornost.

NOV ZAKONSKI ODLOK

Ker poslanska zbornica ni odobrila v predpisanem roku 60 dni zakonskega odloka, ki ga je izdala vlada dne 26. avgusta za rešitev gospodarske krize in zlasti za izvedbo najbolj nujnih reform na področju zdravstva in v zvezi s stanovanjsko krizo, je vladin odlok dne 26. t.m. zgubil vsako veljavo. Nastalo pa je med drugim kočljivo ustavno-pravno vprašanje, kako urediti posledice in učinke, ki jih je povzročil avgustov vladin odlok.

Ministrski svet je zato izdal nov zakonski odlok, ki je v bistvu podoben prejšnjemu, le da sprejema nekatere popravke, ki so bili določeni med razpravo v senatu in v poslanski zbornici. Učinke in posledice prejšnjega odloka pa namerava vlada urediti z zakonskim osnutkom, ki ga je že predložila parlamentu.

Novi zakonski odlok bo ostal veljaven, če ga bosta senat in poslanska zbornica odobrila do 26. decembra. Zdi se, da opozicija tokrat ne bo delala prevelike obstrukcije, ki je bila kriva, da parlament ni odobril prvega odloka v predpisanem roku.

☆

Jugoslovanski predsednik Tito je 23. t.m. končal tridnevni uradni obisk v Holandiji. Kraljico Julijano in princa Bernarda je povabil na obisk v Jugoslavijo.

Naši pogledi

V soboto, 24. oktobra je po demokratičnem sistemu bil izvoljen za predsednika čilske republike socialist.

Salvador Allende

To dejstvo je samo na sebi vsekakor zanimivo. Zanimivo predvsem zato, ker se je prvič v zgodovini politično svoboden in zrel narod z večletno demokršćansko tradicijo pri državnih volitvah izrekel za levičarskega poglavarja države; in to v političnem sistemu, kjer predsednik republike ni le reprezentativna juridična oseba, pač pa je po principu predsedniške republike neposredno odgovoren za politično-gospodarski razvoj svoje države. Zanimiva pa je tudi izvolitev Allendeja v tistem vozlišču južnoameriških režimov, kjer so ZDA prav zaradi notranje šibkosti posameznih držav z lahkoto vsilile svojo sicer že davno preživelo Monroejevo teorijo enotnosti ameriških držav.

S sobotnim glasovanjem in s pozitivnim izidom za Allendeja in torej za vladno, ki jo bo zdaj sestavil, je Čile postal druga socialistična država latinske Amerike. To je predvsem uspeh čilske ljudske fronte in njene politične zrelosti. Čile se je tako ločil od ostalih držav južnoameriške celine, tistih držav, katere pretresajo vojaške diktature, nasilja, državljanske vojne, in gverila. Allende je razumel, da lahko zagotovi svoji državi obdobje relativnega miru, ki je prvi pogoj socialnega in ekonomskega razvoja samo tako, da zbere okrog sebe, (oz. okrog svojega programa) vse laične in levičarske sile. V tej enotnosti tudi išče vso potrebno moč, da dokaže svetu, zlasti pa ostalim državam latinskoameriškega sveta, da je mogoče doseči globoke spremembe tudi brez uporabe sile.

Osnovne točke programa njegove mirne revolucije so poddržavljenje bank in velikih industrijskih monopolov (baker in železo), pospešitev agrarne reforme (ki jo je začel prejšnji predsednik Frei), avtonomija sodnijskih oblasti, zamenjava dveh parlamentarnih zbornic z eno samo ljudsko zbornico in v mednarodni politiki stiki in sodelovanje z vsemi državami, ki spoštujejo načelo državne suverenosti in tedaj načelo neumeščanja.

Ljudje imamo moralno odgovornost biti inteligentni, se pravi imeti razumsko odprtost, zdrave poglede in ljubezen do resnice.

M. L. King

Zaradi svojega jasnega in perspektivnega političnega načrta je Allende lahko računal v soboto na podporo demokršćanske skupine, katere kandidat Radomir Tomič je na tiskovni konferenci izjavil, da Čile potrebuje tako politično smer, ki bo postavila v krizo silo monopolov, zlasti tujih oz. severnoameriških in s tem odprla pot širokim socialnim reformam, ki jih je začel uvajati že Frei, pa jih je pod pritiskom velekapitalističnih skupin moral utesniti.

Prav ob teh skupinah pa bo moral novi čilski vodilni razred preizkusiti svojo politično voljo in moč. Gotovo je namreč, da bo kmalu čutiti reakcijo severnoameriških in čilskih privilegiranih skupin, ki so do zdaj uspevale zaradi šibkosti določenega državnega sistema. Vprašanje je tudi, do kakšne mere se čuti severnoameriška vlada ZDA prizadeta pri takem razvoju dogodkov in ali ne bo tudi Nixon uporabil po svoje Brežnjevo teorijo o relativni suverenosti posameznih držav in bo spet povzel znano ameriško tezo o skupnem boju proti infiltraciji marksizma v latinskoameriški politični prostor? 20. septembra 1965 je predstavniška zbornica ZDA odločila, da se enostranko posluži sile proti kakršnikoli komunistični nevarnosti na ameriški celine. Kaj bo torej zdaj naredila washingtonska vlada? Vsekakor nima velike izbire: ali bodo prevladali ekonomski (kapitalistični), politični (blokovski) in vojaški (imperialistični) interesi, zagovorniki katerih bodo skušali posredno in prikrito zatreti na začetku čilski »poizkus osvoboditve«; ali pa bo moral Nixon preprosto vzeti na znanje politično prisotnost in s tem tudi družbeni vpliv socialističnih skupin v državah Južne Amerike.

Težnjo k družbeni socializaciji je v današnjem svetu vedno bolj opaziti in zlasti v vseh delavskih organizacijah se javlja trdna volja postaviti končno družbene odnose na novo, pravičnejšo in človeško podlago. Četudi se politični premik v Čileju zdi nekaj izrednega, je treba razumeti izvolitev Allendeja kot nujnost na obzorju novega, upajmo boljšega sveta.

Igor

Na predlog predsednika pokrajinske ustanove za turizem, odv. Terpina, so ustanovili v Trstu novo literarno nagrado, ki se imenuje »Nagrada tržaškega mesta«. Prvič jo bodo podelili letos 5. decembra. Seveda med petimi člani razsodišča človek zama išče kakšnega slovenskega tržaškega književnika, kot da bi recimo Rebula ne vzdržal z ramo ob rami z Albertom Bevilacqua, ali Pahor z Guglielmom Biraghiem, ali morda Tavčar s Pietrom Chiarom. Hvala Bogu, da sta v žiriji »Nagrade tržaškega mesta« vsaj Indro Montanelli in Alberto Lattuada pristna Tržacana, ker bi morali sicer na posodo po Senghorja v Senegal.

Prišlo je pisemce iz Čileja.

Hvala lepa, dragi Pepi, za toplo in čuteče pisemce in hvala ti za opozorilo in nasvete, ki so v njem. Toda kaj, ko mi je tvoje pisanje prišlo v roke prepozno, namreč dan po volitvah v parlamentu in tako sem, priznati moram, v temi svoje nevednosti, ob usodnih trenutkih Čileja s svojim glasom pripomogel našim rdečkarjem, da so prišli na stolčke. Zdaj pa res ne vem, kateri hudič ali svetnik jih bo dol spravil. Meni se kar zvrtil pred očmi, če pomislim, kaj smo si sami skuhal. Saj veš, da bo tudi meni trda predla. Zato sem si že povezal culico, da jo mahnem v sosednjo republiko v Buenos Ai-

res na malo boljši zrak. Viš, dragi Pepi, kje je zdaj naša Koroška! Nič ne skrbi, dolarje sem že spravil na varno, le mojih rudnikov in mojih tovarn s črnici ni mogoče kar tako pretihotapiti čez mejo in se vse bojim, da se bom moral zanje obrisati. Škoda, pa tako dobro so nesli!

Glede hladilnika si kar lepo deni srce v mir. Kakor hitro sem prejel 41. številko Katoliškega glsa, sem takoj osebno pretipal prepričanje svojemu hladilniku: ali je za nas ali je proti nam. Naš je! Čistokrvni Indesit, le tu in ta je v njem kakšna škatlica Delamarisa ali Gavriloviča, pa te deviacije so vse le prehodnega značaja. Pozdravljam te tvojo

RADOMIR

PREJELI SMO

»VOJNA, NAJ BO KAKRSNAKOLI IN ZA KAKRSNAKOLI, JE SAMA TOREJ ABSURD IN ČISTO ZLO«

Rad bi dal nekaj pripomb k Alenkinemu zapisku v zadnji številki »N. l.«, v mladinski rubriki »Naši pogledi«, v katerem sem našel tudi gornji stavek. Čeprav mi tudi nekateri drugi stavki Alenkinega obsojanja vsake vojne niso jasni (kot tudi ne nekatere misli v zapiskih drugih), se hočem ustaviti le ob zgornjem stavku. Ni mi čisto jasno, če se je Alenka zavedala, kaj je z njim napisala. Po njenem je torej bolje, da se narod, ki je po krivici napaden, ne brani? Da prekriža roke in se tolaži z mislijo, da je vojna, ki bi jo sprožil odpor, še huje zlo kot sramotna kapitulacija, tuja okupacija, preganjanje, ječe, koncentracijska taborišča, preseljevanje, morda prepoved uporabe lastnega jezika, vzgoja otrok v tujem jeziku in njihovo potujčevanje in celo streljanje in obešanje talcev ter obsodba celih narodov na smrt?

Alenka se moti, če misli tako. Strahopeten narod, ki napravi iz pomanjkanja morale in poguma čednost ter se tolaži, da je vojna huje zlo kot vse tisto, kar sem zgoraj omenil — in kar na žalost mi starejši poznamo iz lastnih doživetij, se le ne more tako lahko rešiti zla in se odkupiti od njega. Če se noče boriti zase, se bo boril kot hlapec drugih. Izkušnja dokazuje, da postanejo narodi, ki se nočejo braniti in se dajo zasesti od npadavcev, prej ali slej, hote ali nehote, pomagati, pajdaši in sokrivci teh pri njihovih nadaljnjih napadih na in podjarmljenju drugih narodov. Bodisi da jih ti uporabijo za svoje vojake in rablje, kot so Nemci Avstrijce, Italijane iz republike Salò, Madžare, Romune itd., bodisi da jih uporabijo za delavce v svojih tovarnah municije, kot so Čehe. A vprašanje je, kdo napravi več zla, vojak na fronti ali tisti, ki izdelava po tisoč nabojev municije na dan ali montira tanke in letala. In vsak narod, ki se noče braniti, ker vidi v vojni »absurd in čisto zlo«, postane sokriv zla nad drugim narodom in pomočnik njegovih rabljev.

Ni res, da je najhujše zlo vojna, če se narod upravičeno brani pred napadom in hoče obdržati svojo svobodo in svojo čast. Najhujše zlo je strahopetna kapitulacija pred zlobo, zlasti tista, ki se skriva za »moralne« razloge, da si ne prizna lastne strahopetnosti. In kot ni pravična obrambna vojna najhujše zlo — narodi so ponosni nanje, iz njih obstoji zgodovina, ki jih je napravila za narode — tako ni mir za vsako ceno in na stroške drugega naroda najvišja dobrina. Najvišji dobrini sta pravičnost in svoboda. Za mir gre človek na cesto samo demonstriraj, umreti pa je pripravljen le za svobodo in pravico, bodisi svojo ali tujo. F. J.

Tržaškega

V Nabrežini odkrili mogočen spomenik

Na trgu v Nabrežini so v nedeljo, 25. t. m., slovesno odkrili veličasten spomenik, ki je bil postavljen na čast vseh občanov, ki so padli v boju proti nacizmu in fašizmu. Idejni načrt spomenika je izdelal arhitekt Dario Jagodic iz Trsta, bronasti plamen, ki se dviga med dvema velikima marmornatima blokoma, pa je delo akademskega kiparja Stojana Batiča iz Ljubljane.

Slovesnosti se je v nedeljo udeležila velika množica. Na častni tribuni so bili številni predstavniki civilne in vojaške oblasti, med njimi predsednik tržake pokrajine in vsi župani s Tržaškega. Prisotni so dalje bili predstavniki partizanskih organizacij iz Slovenije in iz Furlanije - Julijske krajine ter nekateri zastopniki društveno - političnih organizacij iz Slovenije.

Po uvodnih besedah predsednika Odbora za postavitev spomenika Ada Visintina je bil ob petju žalostinke odkrit spomenik, ki ga je nato blagoslovil nabrežinski župnik Srečko Rejc. V kratkih, a jedrnatih besedah je župnik, ki je bil sam od fašizma preganjan in večkrat zaprt, poudaril veličino žrtev in zato tudi globok pomen spomenika, ki je bil postavljen na čast tem žrtvam.

Prvi je nato spregovoril nabrežinski župan dr. Drago Legiša, ki je izrazil zadovoljstvo občinske uprave, ker je bil končno zgrajen spomenik, s katerim so se občani oddolžili spomenu bratov in sester, ki so darovali svoja življenja za svobodo. Poudaril je dalje veljavnost in trajno aktualnost idealov in načel odporniškega gibanja, katerim je treba vedno in povsod izpričati zvestobo.

Čestitke in pozdrave partizanskih organizacij sta nato izrekla Jože Borštnar iz Ljubljane in poslanec Mario Lizzero iz Vidma. Poslanec Albin Škrk je zatem spregovoril v imenu Odbora za postavitev spomenika. Med drugim je navedel natančne podatke padlih občanov in tistih, ki so bili med vojno odpeljani v taborišča smrti ali na prisilno delo. Tako smo zvedeli, da je

v bojih zgubil življenje 101 občan iz Devina - Nabrežine, 12 žrtev pa je bilo v nacističnih taboriščih. Omenil je dalje, da so bile po fašistih in nacistih leta 1944 požgane štiri vasi v občini.

Zadnji je v italijanščini spregovoril Agostino Zerilli, ki je poudaril vrednote osvobodilnega gibanja in njegova glavna načela, na katerih tudi temelji ustava italijanske republike.

Slovesnost se je zaključila ob petju priložnostnih pesmi, ki so jih izvajali mladinski zbor »Kraški slavček«, nabrežinski ženski zbor in združeni zbori »Igo Gruden«, »Fantje izpod Grmade« in »Vesna«. Omenimo naj še recitaciji člana Tržaškega gledališča Danila Turka in male Patricije Terčič ter nastop nabrežinske godbe, kar je vse še bolj povzdignilo že tako slovesen značaj manifestacije.

ITALIJANSKO - JUGOSLOVANSKA DRUŽBA ZA LETALSKE ZVEZE?

V gospodarskih krogih že nekaj časa zori pobuda za ustanovitev mešane italijansko-jugoslovanske družbe, ki bi uvedla letalske proge med Trstom in Zagrebom ter Beogradom. Novica je prišla na dan v teku srečanja na tržaškem sedežu časnikarskega društva med neko hrvaško delegacijo in gospodarskimi izvedenci in predstavniki krajevnih turističnih agencij, ki je bilo ob koncu obiska v Furlaniji - Julijski krajini. Hrvaški predstavniki, ki jih je vodil predsednik zagrebskega turističnega združenja Ratko arlovič, so za začetek predlagali uvedbo poletov vrste »charter«, ki bi jih lahko začeli

MLADIM!

Berite »Novi list«, iz katerega dihata vera v življenje in v slovenstvo, in dopisujte vanj! Obpravnavajte v njem svoje probleme. V »Novem listu imate svojo rubriko »Naši pogledi«.

uvajati ob zagrebškem in tržaškem velesejmu. Čarterski poleti bi se lahko kasneje sremenili v prave redne proge.

Zamisel, da bi ustanovili mešano italijansko - jugoslovansko družbo, ni povsem nova. Tako odborništvo za prevoze Furlanije - Julijske krajine kot jugoslovanski predstavniki že nekaj časa proučujejo obliko in možnost za uresničitev te pobude.

Med drugimi argumenti, ki so jih obravnavali (namen obiska je bil poglobiti turistično sodelovanje med sosednimi deželami), je bilo govora tudi o kulturnem sodelovanju. Predlagana je bila na primer izmenjava gostovanj med zagrebško in tržaško Opero. Sprožena je bila tudi pobuda za organizacijo vrste športnih srečanj.

V oceno smo prejeli:

»Družabna pravda«, leto XXIV, 1970, št. 158, Buenos Aires.

»Problemi del lavoro italiano all'estero«, Relazione per il 1969, Roma 1970, izdalo zunanje ministrstvo - Glavna direkcija za izseljensko in za socialne zadeve.

PREJELI SMO

IZJAVA SLOVENSKE LEVICE

Izvršni odbor »Slovenske levice« je na svoji seji dne 24. oktobra t.l. pretresal položaj slovenske narodne skupnosti v naši deželi. Poudaril je, da so se zastopniki SL ob štirideseti obletnici smrti bazoviških junakov udeležili proslave, ki je bila v soboto, 5. septembra, in položili venec k spomeniku, da bi se pridružili vsem ustanovam, ki so bile za slovensko proslavo. Tako je SL kakor doslej odklonila svojo udeležbo na zborovanju, kjer se čisto slovenska obletnica stramentalizira v propagandne namene neslovenskih strank. Izvršni odbor SL meni, da bodo Slovenci zelo cenili neko italijansko stranko ali skupino, ki bo zbrala svoje privržence in se šla poklonit pred spomenik padlih. Žal pa tukajšnji Slovenci takega naprednega dejanja še nismo doživeli, saj bi takšna manifestacija zahtevala nekoliko več angažiranosti v naš prid, kakor jo lahko kaže italijanski govor na proslavi, ki so jo pripravili Slovenci.

Izvršni odbor je odobril stališče, ki so ga njegovi predstavniki zavzeli med razgovori za sestavo devinsko-nabrežinskega občinskega odbora. Predstavniki SL so bili takrat mnjenja, naj bi izvoljeni kandidati »Skupne slovenske liste« skušali sestaviti občinski odbor skupaj s socialističnimi in komunističnimi svetovalci, ker bi s tem krščanskim demokratom dokazali, da v devinsko nabrežinski občini, kljub številnim italijanskim priseljencem ni mogoče ukrepati pavšalno. Vse druge skupine, ki sestavljajo koalicijo »Slovenske skupne liste« pa so bile za obnovev levosredinskega sodelovanja; zato je obvladala odločitev večine. Izvršni odbor SL jemlje s pridržkom na znanje »izjavo, ki je v imenu koalicijskih svetovalcev »Skupne slovenske liste« bila prebrana ob namestitvi novega odbora; vsekakor bo SL ocenila obljube levosredinskih predstavnikov, ko bo šlo za njihovo uresničitev.

Izvršni odbor SL pozdravlja obisk predsednika SFRJ v italijanski prestolnici, pričakuje pa, da bo to srečanje navsih predstavnikov dveh sosednih republik sprožilo stvarno reševanje statusa slovenske narodne skupnosti v Italiji. Nepojmljivo je namreč, da kljub vztrajnemu ponavljanju prijateljskih odnosov med obema državama naša vprašanja ne najdejo temeljite demokratične rešitve. Izvršni odbor SL pri tem poudarja, da je slovenska narodna skupnost v Italiji sestavljena iz tržaških, goriških, beneško-rezijanskih in kanalskih Slovencev, in da je zato tako narodno skupnost treba obravnavati kot celoto.

Nadalje Izvršni odbor SL obsoja fašistično skrunjenje slovenskega spomenika padlim in slovenskih napisov, prav tako odbor ogorčeno protestira, da je bil odobren v Trstu shod tistim vojaškim enotam, ki so se po koncu prve svetovne vojne znašale nad našimi ljudmi. Nad vse nezaslišano in tragično ironično je, da država, — ki pričakuje kot gosta predsednika sosedne republike, — v kateri živijo od fašizma zaprti in mučeni Slovenci, dopušča odkrito apologijo fašizma, prav v naši obmejni pokrajini. Nemogoče pa je oceniti prepoved videmske prefektore, da bi spomenik padlim imel slovenski napis. Izvršni odbor SL se sprašuje, kam vodijo take skoraj načrtne žalitve našega narodnega čuta.

Izvršni odbor se pridružuje »Odboru za pomoč razlašencem« v protestu zaradi ravnanja z našo zemljo, ko se nihče ne potrudi, da bi bile popravljene storjene krivice, ampak se z

(Nadalj. na 8. strani)

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V soboto, 31. oktobra ob 21. uri in

v nedeljo, 1. novembra ob 17. uri

GOSTOVANJE OPERE NARODNEGA KAZALIŠTA »IVAN ZAJC« Z REKE

NIKOLA ŠUBIČ ZRINJSKI

opera v treh dejanjih (7 slik)

Po drami: TEODORA KÖRNERA

Libreto napisal: HUGO BADALIČ

Glasba: IVAN ZAJC

Dirigent: VLADIMIR BENIČ

Scenograf: A. AVGUŠTINČIČ

Kostumograf: LJ. WAGNER

Režija: VLADIMIR RUDŽAK kot gost

Abonenti Slovenskega gledališča imajo 50 odst. popusta.

Prodaja vstopnic ob delavnikih od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma; v nedeljo eno uro pred pričetkom predstave. Rezervacije na telefonu 734-265.

Števerjan

KRST PO NOVM — LETINA

Prejšnjo sredo smo imeli prvič priložnost videti v naši farni cerkvi krst otroka po novem obredu. Mlademu paru Corsiju Hadrijanu in njegovi ženi Jolandi se je rodil krepak sinček Mihael.

Po novem obredu pozdravita farno občestvo in župnik novorojenčka, botre in starše s slovesnim zvonjenjem, ko pridejo do cerkve. Nato spremlja župnik spreved z novim farnim članom do polovice cerkve, kjer se izvrši krščenje. Po opravljenem prvem delu obreda gredo vsi pred oltar, kjer z molitvami sprejmejo novokrščenca v farno občestvo. Pri novem obredu je bilo precej ljudi v cerkvi, poleg srečnih staršev in sorodstva, ki so vsi iz srca zaželeli malemu Mihaelu srečno življenje.

Trgatev so do sobote že končali vsi naši vinogradniki, tudi tisti, ki so hoteli izkoristiti še zadnje tople jesenske žarke. V splošnem je vinskega pridelka več kot lani. Le nekateri posestniki ga imajo nekaj manj, če niso o pravem času škropili ali kjer je toča malo ošvignila vinske bregove. Cena je še kar dobra.

Z onstran meje

Pevsko gostovanje v Mirnu

V nedeljo 25. oktobra sta gostovala v Mirnu pri Gorici moški pevski zbor »M. Filej« in mešani zbor »L. Bratuž« iz Gorice. Zbora sta vrnila obisk pevskega zborov iz Mirna in Vrtojbe, ki sta pred kratkim gostovala v Katoliškem domu v Gorici.

Obe pevski prireditvi moramo pozdraviti kot kulturno sodelovanje naših organizacij ob meji in tudi kot sodelovanje med Zvezo slovenske katoliške prosvete na Goriškem in Zvezo prosvetnih organizacij v Novi Gorici.

Zbor »Filej« je pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel v prvem delu nekaj umetnih pesmi primorskih skladateljev, v drugem pa ljudske pesmi v različnih priredbah. Predstavil se je kot dobro zbita pevska skupina, z lepimi glasovi in z jasno izgovarjavo. Poslušavce so goriški pevci navdušili s Srebotnjakovo pesmijo »Bori« na Kosovelovo besedilo, in še s šaljivo Vrabčevo »Bratci veseli vsi«.

Mešani zbor »L. Bratuž« je zapel pod vodstvom Stanka Jericija najprej nekaj Galusovih motetov in madrigalov. Dobro so bile izbrane tudi slovenske umetne pesmi, med temi Pahorjeva »Pa se sliš« in zanimiva »Stoji, stoji mi polje« skladatelja Marija Kogojca. Zbor je pokazal dobro pevsko tehniko; v pianissimu je zelo lepo zvenel, a pri nekaterih skladbah bi bilo potrebno večje dinamično niansovanje.

Poslušavci, ki so napolnili dvorano, so prav pristržno sprejeli goste iz Gorice. Vsi si želimo zopetnega srečanja, da se poleg pevskega užitka tudi utrdi misel enotnega slovenskega kulturnega prostora.

— o —

PLANINSKO DRUŠTVO

Delovanje goriškega planinskega društva je tudi letos precej živahno.

V nedeljo je priredilo družinski izlet v Istro. Pot je vedla izletnike preko Kopra v Pazin in dalje do Kraljevice. Izlet je prav lepo uspel v veliko zadovoljstvo vseh udeležencev.

S sej pokrajinskega sveta

V pokrajinskem svetu so že na tretji seji razpravljali o načrtu pokrajinskega odbora za prihodnjo petletko. Razgovori potekajo bolj počasi, ker obravnavajo govorniki razne, tudi podrobne točke pokrajinske dejavnosti.

Na petkovi seji so svetovalci odobrili predloge za podpore tudi slovenskemu Alojzijevešcu in Slovenskemu dijaškemu domu v Gorici.

Za Sirotišče ni bilo nič določeno, ker vodstvo zavoda baje ni pravočasno vložilo prošnje.

Na isti seji so tudi izvolili člane nekaterih komisij. Izmed Slovencev bo prišel v pokrajinski nadzorni odbor učitelj Albin Suligoj; v oddelek za prizive proti občinskemu davkom prof. Bratuž kot namestnik, v odbor za javne podpore na prefekturi pa

dr. Majda Korsič-Sfiligoy in kot namestnik Zora Faganel.

— o —

Šent Lenart

SPOMINSKA SVEČANOST

V nedeljo dopoldne so odkrili na šentlenartskem pokopališču spominsko ploščo trinajstim padlim slovenskim borcem za svobodo. Znana so imena devetih in tudi kraj, kjer so padli. Pripravljale so se obširne svečanosti, ki so se pa zaradi narodne nestrpnosti skrčile.

Ljudstvo, predstavniki in organizacije bi morali iti v svečanem sprevedu z zastavami, godbo in petjem k zadušnici in na pokopališče. Vsega tega ni bilo. Le v cerkvi je župnik bral mašo za pokojnike, pevci iz Gorice pa so na koru peli slovensko.

Sledilo je polaganje vencev in nekateri govori ob plošči s samo italijanskim napisom. Občinski svet v Šent Lenartu je namreč soglasno sklenil, naj bo napis na spominski plošči samo v italijanščini, čeprav so bili padli partizani slovenskega rodu. Župan Sidaro (Zidar) se ni udeležil proslave.

Takšno obnašanje je vzbudilo precej nevolje med ljudstvom. Na pokopališču so nekateri mladinci mirno držali velik transparent »Slovenskim partizanom — slovenski napis.«

Kljub oviram nacionalnih nestrpnosti se je svečanost ganljivo končala z zavestjo vseh, da je domača zemlja sprejela v svoj objem tiste, ki so padli za njeno svobodo.

— o —

MALI OGLAS

Zobozdravnik v Gorici išče mlajše dekletke kot pomočnico - vajenke v ambulanti. Naslov: ulica Carducci 17, telefon 2909.

Duhovniška imenovanja

Z odloki nadškofijske kurije, ki so bili izdani te dni, so določene sledeče spremembe in imenovanja na slovenskih farah:

Župnik Bernard Špacapan je premeščen iz Podgore v Jamlje. Župnik Mirko Mazora je prestavljen iz Šempolaja v Podgoro. V župnijo Rupo-Peč bo prišel Marijan Komjanc, dosedanji tamkajšnji župnik Dragotin Butkovič bo pa prevzel dušno pastirstvo v Gabrijah in na Vrhu. Župnik iz Gaberij gospod Stanko Žerjal bo šel v Šempolaj. Za faro Pevmo je dobil imenovanje dosedanji šentmavski župnik Stanko Premrl, Šentmaver bo pa opravljal prof. Rafko Premrl.

Gre torej samo za zamenjavanje župnijskih mest, ker novih mladih dušnih pastirjev sploh nimamo več. Na svojih mestih bodo ostali župniki v Števerjanu, Štandrežu, Sovodnjah in v Doberdobu.

★

SREDNJEVROPSKO KULTURNO SREČANJE

Od 14. do 17. novembra bo v Attensovi palači na Kornu novo peto srednjeevropsko

kulturno srečanje. Pobudo zanj daje krog okoli znanega kulturnega obzornika »Iniziativa Isontina«, ki izhaja v Gorici.

Letošnje srečanje bo pod pokroviteljstvom mednarodne kulturne organizacije UNESCO in ministrskega predsedstva. Deželna uprava je tej ustanovi priznala posebno kulturno dejavnost v okviru dežele Furlanija - Julijska krajina.

Organizacijski odbor pod vodstvom župana Martine je povabil v predsedstvo tega srečanja, ki se bo bavil z urbanističnimi vprašanji in načrtovanji, poleg najvišjih predstavnikov dežele, štirih pokrajin in županov glavnih mest pokrajin tudi avstrijskega, češkega, nemškega, jugoslovanskega in madžarskega veleposlanika v Rimu. Iz teh držav je namreč prijavilo svojo udeležbo več kot sto urbanistov, arhitektov in kulturnikov, poleg urednikov različnih obzornikov, ki se bavijo s tem vprašanjem.

Poleg sestankov in razprav bo odprta v dvorani »Petrarca« od 14. do 28. novembra tudi posebna razstava o srednjeevropski urbanistiki. Poseben oddelek bo namenjen urbanističnim vprašanjem naše dežele.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ludovika Kalan „V pozni jeseni“

V Novi Gorici je izšla pred kratkim v samozaložbi zbirka pesmi Ludovike Kalan pod naslovom »V pozni jeseni« in v lepi grafični opremi Aleksandre Cuppini. V zbirki je štirideset pesmi, ki so vsebinsko in oblikovno tako enotne, da pesnica ni čutila potrebe, da bi jih razdelila v cikle, in je storila prav, ker bi vplivala taka razdelitev nekam prisiljeno. V pesmih uporablja moderen, svobodni verz.

Prvi občutek in vtis pri prebiranju njenih pesmi je ta, da so to res pemi, ne pa preračunano, hkrati pa nemočno nizanje besed, ki ne izdajajo ne čustva ne misli, kot v tolikem delu tiste literarne produkcije, ki se danes prištevajo k slovenski poeziji. Predvsem je treba reči, da Kalanova obvlada jezik, kar jo odlikuje pred mnogimi izmed tistih, ki se tudi štejejo za pesnike. Njen jezik je res pesniški jezik, ki zveni lepo, blaglasno, v njem ni tujk in ne banalnih izrazov slabega časnikarskega jezika. Tu pa tam sicer občutimo, da bi bila mogla še skrbnejšim piljenjem izraza doseči v tem pogledu še večjo popolnost, a vendar jo lahko tudi tako uvrstimo med tiste današnje slovenske pesnike, ki pišejo najlepši jezik. Včasih nas preseneti celo z izvirnimi, lepimi besedami, ki jih je znala odkriti v neizkoriščenem bogastvu slovenščine.

Motivno so njene pesmi največ otožno ljubezenske in razpoloženske, obrnjene v preteklost, v spomine. Tu pa tam pa se prikljuje na vrh tudi miselni, meditacijski element. To so pesmi, v katerih izraža svoja spoznanja o življenju, kot na primer v pesmi »Življenje — pesem«, v kateri poje med drugim:

Življenje melje,
življenje drobi,
a jaz nisem kremen,
nisem diamant.
In vendar je življenje pesem,
pesem je smeh in jok,
pesem je tema in svetloba.

Osnovni ton njenih pesmi pa je otožnost, v kateri se skrivata vdanost v usodo in misel na smrt. Kot žarki zahajajočega sonca ožarjajo to otožnost spomini na srečne dni v mladosti in na ljubezen, na srečanje z dragimi ljudmi. V pesmi »Zelena pesem mojega jutra« poje:

Kje si izzvenela?
Na kraški stezi
med pojočimi bori?
Na gmajni
med žalostnim brinjem
in sinjim osatom,
ob kljunastih čereh,
ki ljubijo modrase?
Si utihnila

pod ruševinami razdejanega doma
ali na grobu drage matere?
Morda na razpotjih,
ko mi je zastajal korak
v negotovosti in bojazni?
Ali na begu z rodovitnih polj
na mrko ledino?
Kje si izzvenela,
zelena pesem mojega jutra?

Kot redki sončni žarki vplivajo v njeni poeziji pesmi, polne vedrine, kot »Škrjanček«. Ne katere pesmi so tako lepe, da bi zaslužile mesto v vsaki antologiji sodobne slovenske poezije, kot na primer »Mrtev dom«, ki je v marsičem simbol človeške in slovenske narodne usode.

Značilnost teh pesmi Ludovike Kalan je tudi ta, da v njih živo, skoro fizično občutimo navzočnost kraške narave in morja, v soncu in viharju.

fj

Zadnja številka „Mladike“

Dvojna številka »Mladike«, za avgust in september, je v glavnem v znamenju letošnjih študijskih dnevo v Dragi. Namesto običajnega uvodnika prinaša na prvem mestu pozdrav, ki ga je prof. Jože Peterlin izrekel udeležencem v začetku zborovanja. V njem je poudaril tako pluralistični značaj tega vsakoletnega zborovanja, kot tudi njegov namen, ko je dejal:

»Kakor vsa prejšnja leta, tako nas je tudi letos vodila pri organizaciji teh študijskih dni misel in skrb za slovensko usodo: Slovensko usodo, ki jo krojimo vsi, vsak po svoje, vsak na svojem delovnem mestu, eden bolj intenzivno in odgovorno, ker je bil uradno poslan na službeno mesto, drugi jo kroji neke v zaledju in na svojem privatnem delovnem področju, morda skromen in nepoznan, a čuti, da je sestavni del naše slovenske skupnosti. Gotovo je delo ali nedelo izobraženca odgovornejše kot delo ostalih članov naše družbe. Naši nazori in pogledi se med seboj razlikujejo, vendar mislimo, da mora biti nad vsemi tako različnimi pogledi narodova usoda naša najvišja skrb.«

Temu pozdravu sledi daljši članek prirediteljev »Odmevi na Drago«, ki poroča o odmevih, ki jih je letošnje zborovanje povzročilo v tisku. Oba članka spremlja tudi precej fotografij iz Drage.

Izmed ostale vsebine je omeniti članek Rada Bednarika v spomin pisatelju Francetu Bevku, kratek članek o sedemdesetletnici slikarja Toneta Kralja, Jevnikarjevo nadaljevanje razprave o sodobni slovenski zamejski literaturi (v tem nadaljevanju ocenjuje literarno delo Mirka Javornika, Zdravka Novaka in Ludvika Puša), nepodpisan članek o mamilih ter poročili o taborjenju skavtinj in skavtov.

Kar zadeva leposlovje, se nadaljuje povest pisatelja Luda Zúbeka »Pomlad Adele Ostroluške«, Boris Pangerc je objavil novelo »Deček s psom«, ki je zanimiva po motivu in psihološkem ozračju, Mojca Rant pa nadaljuje novelo »Prababica«, ki pa se podaljšuje v pravo povest. Pesmi sta prispevala Nelly Schuster in Boris Pangerc. Kulturna kronika na koncu je tokrat pestra, polemična, enako pisma.

Kaj naj le porečem na vprašanje bralke Nade K. v predzadnji številki Novega lista? »Mea culpa! Mea culpa!« Uredništvo je pravilno odgovorilo in vse skupaj me je privedlo do tega, da sem s spet zbudila iz »zimskega spanja« ter se vsedla k pisalnemu stroju. Da pa na Novi list in na ženski kotic nistem mislil ves ta čas, vam zagotavljam, da ni res. Problem je bil le v tem, da se nisem in nisem mogla pripraviti, malo zaradi nezadostnega časa, malo pa zato, ker je težko, silno težko premostiti mrtvilo, ki zagrabi človeka pred pisanjem. No, kot vidite, mi je bil res potreben ta vaš majhen sunek, drage bralke.

Sedaj pa k vsebini: Ves ta čas sem s koticom očesa sledila temu, kar se dogaja v trgovinah, pri nakupih namreč, in kaj se kaže novega po cestah, — v mislih imam seveda dolžino kril. In ker me sem pa tja tudi kak moški pobara, kako neki bo v bližnji in daljni prihodnosti, in to z glasom in z očmi, ki moledujejo, naj mu ne napovem zmage maxi-krila, vam bom posredovala modne novice iz dežel, kjer nimajo take modne tradicije kot Francija in Italija, ki sta tej svoji tradiciji prav po suženjsko podrejeni in sedaj že kar pretiravata s svojimi modnimi ukazi.

Kaj pravijo v Avstriji, Nemčiji in Združenih državah:

Pred nedavnim je bil v Münchenu modni

ŽENA IN DOM

velesejem, ki je pokazal popoln bankrot midi in maxi kril. Le 20 odstotkov predstavljenih modnih zbirk je naletelo na zanimanje, vredno besede.

V Ameriki se nadaljuje boj proti modni usmeritvi. Mnoga podjetja, ki izdelujejo dolge obleke, ne najdejo kupcev in 24 tisoč uslužbencev so odpustili: trgovine so prazne in 75 odst. bralk dnevnika »Daily News« se je odločno zavzelo za mini-krilo.

Osebe neke tovarne je v protestnem pismu, naslovljenem na uredništvo tistega dnevnika, omenilo kot svarilen primer celo Sofijo Loren: »Če je celo lepa Sofija Loren izpadla tako mi-zerno v midi obleki na slovesnosti ob prikazu enega svojih filmov, kako bo le izgledala navadna ženska?«

Na Dunaju, kjer se je začel prav po teh mednarodnih prerekanjih glede midi in maxi teden ženske mode, pa so hoteli takoj postaviti piko na i: Dolžina kril je predstavljala vedno aktualen problem v ženski modi. Že naša generacija je doživela prehod od dolgega do zelo kratkega krila, potem spet dolgo, nato mini, in sedaj midi. Zadnji »look«, to je »mini-

look«, se je zlasti pri mladini močno uveljavil in na koncu je bilo mini krilo tako kratko, da bi se lahko že govorilo o dolgi bluzi. Sedaj je prišlo na vrsto to, kar je moralo priti. Na Dunaju so še dodali: Kljub valu protestov in demonstracij za »mini-look« se pohod nove mode ne bo ustavil. Ženska bo končno lahko izbrala svobodno, kar najbolje pristoji njeni postavi. Naj bo jasno, da ni dolžina kril tista, ki naredi žensko mlado; mlada ostane tista ženska, ki se ne odreče spremembam mode.

Iz Berlina pa prihajajo te novice: zahodnonemške modne hiše so sicer obsodile na smrt mini krilo, zahodnonemške ženske pa se s tem ne strinjajo in zatrjujejo, da bodo še naprej kazale noge. Glavni modni ustvarjalci so 11. oktobra prikazali novo modo pod geslom: »kolenno je mrtvo«. Splošna anketa pa je pokazala, da mini krilo sploh ni mrtvo, nasprotno, da pridobiva na popularnosti med ženskim svetom Zahodne Nemčije. Anketa, objavljena v časniku »Die Welt«, pravi, da sta le 2 odstotka vprašanih žensk za midi, in samo 8 odstotkov za maxi. 24 odstotkov žensk (pred dvema letoma jih je bilo le 14 odst.) pa se je izreklo za mini krilo.

Ostalih 66 odstotkov sestavljajo ženske, ki vsako leto oblačijo obleke iste dolžine, ne meče se na to, kaj pravijo modne hiše.

Martina

Sodobno kmetijstvo

Prevetrovanje-sredstvo za boljšo krmo

Splošna resnica je, da pri nas seno ni najboljše. Prepozna košnja je že pravilo. Nekateri se tega zavedajo, vendar se izgovarjajo na deževje. Slabo vreme pa praviloma vlada v maju, ko pri nas le malokdó kosi. Seveda se s tradicionalnim sušenjem trave na tleh ne da spraviti sena dovolj hitro v senik. Nujno bi bilo torej seči po sredstvu, ki nam bi to omogočilo. Tako sredstvo je sušilna naprava s prevetrovanjem. V deževnem ali vlažnem vremenu pa tudi takšno sušenje ni najbolj uspešno. Rešitev je edino v bolj zgodnji košnji, in sicer kakih 10 dni pred nastopom dežja. Prvemu odkosu velja vsekakor ne glede na to, ali imamo oziroma nimamo naprave za prevetrovanje sena, posvetiti vso možno pozornost.

ČEMU SLUŽI PREVETROVANJE?

Pravzaprav gre pri tem postopku za prevetrovanje polsuhega sena, zaradi tega smo tudi poudarili nujnost pravočasne košnje. Polsuho seno so prvič sušili s prevetrovanjem v Angliji leta 1851, vendar se je postopek uveljavil komaj v zadnjih tridesetih letih našega stoletja. V primerjavi s klasičnim sušilnim postopkom omogoča prevetrovanje določeno neodvisnost od vremenskih razmer, manjšo mehanično izgubo, manjšo uporabo delovnih moči, boljšo kakovost krme.

Vse naprave za dosuševanje sena, ne glede na sistem, vsebujejo dva osnovna elementa: sistem vodenja in razdeljevanja zraka, ki je sestavljen iz kanalov in rešetk ali podobnih elementov, in ventilator. Za razdeljevanje zraka poznamo danes naprave z vodoravnim kanalom, z navpičnim kanalom in naprave, pri katerih sta v sestavi oba sistema.

KAKO DELUJE PREVETROVANJE?

Namen sušenja je, da odvezemo neke mu blagu tekočino. Mehanični odvzem tekočine je postopek, pri katerem je poraba

energije najmanjša, vendar je izvedljiv le tedaj, kadar je vezna (kohezijska) moč vode manjša od moči, ki jo ima naprava za prevetrovanje. Pri termičnem sušenju se z dovajanjem toplote najprej izpari v blagu vezana tekočina, nato pa se para (s pomočjo kakšnega sušilnega sredstva — najpogostejše zraka) odvede iz neposredne okolice blaga.

Postopek sušenja je torej v sproščanju vezne moči med blagom in vodo, kar dosežemo z dovajanjem energije. Koliko vode bo odvel zračni tok med prevetrovanjem polsuhega sena, pa je vprašanje, ki bi zahtevalo širšo razlago. Nas bolj zanima, kaj mora pretakajoči se zrak na poti skozi blago, ki ga je treba posušiti, opraviti. Pretakajoči se zrak opravlja sledeče naloge: premagovanje sile, s katero se blago upira pretakajočemu se zraku, dovajanje toplote za izparevanje vode (izparivna toplota), prenašanje te toplote na blago, sprejemanje vlage, ki uhaaja iz blaga v obliki pare ter odvajanje vlage.

ZUNANJI VPLIVI

Vremenske razmere so dejavnik, ki ga ni moč povsem obvladati. Sposobnost zraka za sprejemanje vlage je odvisna od njegovega stanja. Ugotovili so, da je slabo izhlapevanje vode v tesni zvezi s splošnimi podnebnimi razmerami. Na Švedskem, v Angliji, v Švici, pa tudi v Sloveniji je razmeroma slabo. Na Krasu bi vsekakor moralo biti znatno boljše.

KAKOVOST DOSUŠENEGA SENA

Kakovost dosušenega sena je odvisna od načina pripravljanja polsuhega sena na polju: čim kakovostnejša je zelena krma in čim krajša je doba predsušenja, tem učinkovitejše in gospodarnejše je naknadno dosuševanje. V naših pogojih v zamejstvu, posebno na Tržaškem, velja posvetiti več pozornosti pravočasni košnji in hitremu predsušenju, drugače utegne prevetrovanje dati slabe rezultate.

Dosuševanje s segretim zrakom ima določene prednosti v primeri s hladnim, toda tudi to plat problematike bi kazalo podrobneje razčleniti, kar pa ni namen tega le informativnega zapisa. Važnejše se nam zdi opozoriti na tovrstne stroje. Državni pri-spevki so predvideni tudi za naprave za prevetrovanje.

Lista SGZ dosegla uspeh na volitvah

V nedeljo, 25. t. m., so obrtniki iz dežele Furlanije - Julijske krajine volili svoje predstavnike v posamezne pokrajinske obrtniške komisije, ki delujejo v okviru Trgovinskih zbornic, in hkrati v pokrajinske zbornice vzajemnih bolniških blagajn.

Na Tržaškem je na teh volitvah letos prvič nastopilo s svojo kandidatno listo Slovensko gospodarsko združenje. Za to listo je glasovalo 443 obrtnikov ali skoraj 15 odstotkov vseh obrtnikov, ki so se udeležili volitev. S tem je SGZ dobilo dva predstavnika v pokrajinski komisiji za obrtništvo, ki šteje skupno 15 voljenih članov, medtem ko štiri člane imenuje deželna uprava.

Na listi SGZ je dalje bilo izvoljenih 5 predstavnikov v komisije vzajemne bolniške blagajne, ki ima skupno 55 članov.

Če upoštevamo, da se je SGZ prvič udeležilo volitev z lastno listo in da je bilo tudi izpostavljeno nelojalni konkurenci, lahko rečemo, da je vsem težavam nakljub vendarle doseglo pomemben uspeh. V pokrajinsko obrtniško komisijo sta bila izvoljena mizar Milan Kovačič od Sv. Ivana v Trstu in mehanik Rafael Grgič s Padrič.

Vsem izvoljenim predstavnikom iskreno čestitamo in jim želimo mnogo uspehov pri njihovem delu v korist vseh naših obrtnikov.

POTOVANJE PO SKANDINAVIJI

VIATICUS

XIV.

Naše znanje o norveških razmerah se je zato vse doslej omejevalo skoro samo na znanje o norveški literaturi, a še to s tujim posredovanjem.

Prevajali smo (največkrat iz nemščine), dela najboljših norveških pisateljev in nekateri med njimi so se slovenskim bralcem izredno priljubili, kot npr. Knut Hamsun, Johan Bojer in Sigrid Undset. Ta je verjetno pri Slovencih celo bolj poznana in priljubljena kakor pri Norvežanih samih. Na žalost pa slovenski bralci mnogo slabše poznajo novejšo, sodobno norveško književnost, ki se sicer ne more ponašati s tako velikimi imeni, kot v času Ibsena, Hamsuna ali Undsetove, a je vendar bogata in zanimiva.

Norvežani izdajajo v nasprotju z nami zelo veliko brošuranih, cenjenih knjig žepnega formata, ki pa so tiskarsko lepe in prikupne. V taki obliki izhajajo tako izvirna dela kot prevodi.

V tujskoprometni pisarni na železniški postaji, kjer sem se prejšnji večer pozanimal za hotelsko sobo, so me založili s prospekti v raznih jezikih o Oslu in vsej južni Norveški. Tako mi je bilo treba drugo jutro samo malo pobrskati po čedni, obilno ilustrirani knjižici »Oslo Guide«, da sem določil svoj »raziskovalni načrt« za tisti dan (ki pa se ga potem nisem držal). To delo sem opravljal med zajtrkom, ki zasluži, da bi mu posvetil v teh popotnih zapiskih posebno poglavje.

»Kmečka hiša« (Böndernes Hus) je velik hotel in veliko dvorano v njem so določili za zajtrkovalnico. O norveškem oziroma o skandinavskih zajtrkih sem slišal že prej in zato sem bil nekoliko radoveden nanje. Dvorana je bila prikupno, domačnostno opremljena, mize mikavno pogrnjene, s šopki cvetic v vazah, stregla pa je ne več mlada, a prijazna in postavna Norvežanka v stilizirani ljudski noši, ki spominja na nekdanjo slovensko »dečko«. Skoraj na sredini dvorane je stala velika nizka miza, na njej pa vsakovrst-

ne jedi, ki jih obsega norveški zajtrk: kakih pet vrst črnega in belega kruha in več vrst prepečenca in peciva, dve ali tri vrste marmelade, surovo maslo, več vrst sira, med njimi pravi norveški, skoraj rjavi sir, ki se reže na tenke rezine in maže na kruh ali na prepečenec, kompoti, šunka, salama, ruske solale, lososi in druge ribje konzerve, že odprte, ribja pečenka, itd. itd. Vsakdo si lahko nadevle teh dobrot na krožnik, kolikor in kolikokrat hoče. Norvežanka v »dečvi« pa hodi okrog s kanglo vroče in zares izvrstne črne kave ter je nalije, kolikokrat kdo hoče. (Spet sem ugotovil, da znajo edino pomorski narodi kuhati dobro kavo). Seveda je na razpolago tudi mleko.

V kotu dvorane je blagajna, ki jo ima na skrbi ista Norvežanka, in tam je treba odrajtati 11 norveških kron, malo manj kot 1000 lir, ne glede na to, kolikor je kdo pojedel. Pokusil sem iz radovednosti to in ono in odšel prepričan, da mi tisti dan ne bo treba h kositu, tem manj ker je bila ura, ko sem šel iz dvorane, že okrog desetih — po tistem »nočem« pohajanju po cestah in vriskanju, ki me je budilo ponoči, sem namreč pozno vstal.

(dalje)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 1. novembra, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 10.00 Rošev godalni orkester; 10.45 Za dobro voljo; 11.15 Oddaja za najmlajše: G. Boldrini: »Skrivnost Etruščanov«; 11.35 Ringaraja za naše malčke; 11.50 Vesele harmonike; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 13.30 Kdo, kdaj, zakaj — Zvočni zapisi o delu in ljudeh; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.40 J. Kozak: »Georgesova maska«, novela. Dramatiziral M. Mejak; 16.20 Haydn: Godalni kvartet v d molu; 16.40 Parada orkestrov; 17.30 Revija zborovskega petja; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Kitarist Battisti D'Amario; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: »Ljudske pesmi«; 21.00 Antologija godal; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Melodije v polmraku.

• PONEDELJEK, 2. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Sonate Domenica Scarlattija; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 13.30 Spirituals in blues; 17.00 Saint-Saëns: Sonata za fagot in klavir, op. 168. Izvajata fagotist Cesar in pianist Pisani; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Dve pesmi za današnji dan; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Orgelske skladbe Giuseppa Radoleja; 18.50 Recital Mahalie Jackson; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.15 Polifonski zbor »Santa Maria Maggiore«; 19.30 Motivi za jesenski večer; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Trio Ozim-Pahor-Slama: Sammartini-jeve sonate; 21.00 V. Beličič: »Vigilija vernih duš«; 21.15 Bach v izvedbi Les Swingle Singers; 21.40 Slovenski solisti. Čelist Škerjanec, pri klavirju Bertonec.

• TOREK, 3. novembra, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Godalni orkestri; 9.00 Sv. maša; 9.45 Tonazzi izvaja Gorzianisove skladbe za lutnjo; 10.45 Revija tržaških motivov; 11.50 Pojeta B. Gentry in C. Campbell; 12.10 »Pratika«; 12.35 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 A. Marcovecchio: »Kakor bi sanjal stari«. Slike iz življenja Umberta Saba; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Skupina Grassroots; 18.30 Komorni koncert; 19.30 Komorni koncert; 10.00 Otroci pojo; 19.10 E. Cevc. Preproste stvari: »Kropilček«; 19.20 Zborovske skladbe; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.30 »Lombardijci v prvi križarski vojski«, opera; 22.55 Zabavna glasba.

• SREDA, 4. novembra, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Godba na pihala; 9.00 Praznična matineja; 10.00 Vojaške pesmi; 10.20 Leta 1918 na ital. fronti — spomini prostovoljca Justa Bandlja; 11.30 Simfonične skladbe ob prvi svetovni vojski; 11.50 ljudski plesi; 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.40 Pesmi blues; 16.00 Koncert tria »Pro musica rara« iz Ljubljane. Dessau: Vesele variacije na temo ljudske pesmi »Hab mein Wagen vollgeladen«. Štuhec: Sonata a tre; 16.25 Glasbeni cocktail; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Slovarček sodobne znanosti; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Wolfovi in Brahmsovi samospevi; 18.50 Prikljubljene melodije; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 »Berl, berl, rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.30 Simf. koncert; V odmoru (21.15) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

• ČETRTEK, 5. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Trobentač Alpert; 12.10 Družinski obzorik; 3.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Kako in zakaj; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.10 Pisani balončki. Pripravlja Simonitičeva; 19.30 Izbrali smo za vas; 20.00 Šport; 20.35 N. Pretti: »Žebel na podstrešju«. Igra. Režira Peterlin; 22.35 Zabavna glasba.

• PETEK, 6. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Na elektronske orgle in na harmoniko igra Bonzagni; 12.10 Stanovanjska kultura in oprema skozi stoletja; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji. Arnič: Pesem planin, simf. pesnitev; 18.50 Guteshov orkester; 19.10 C. Schwarzenberg Zgodovinski razvoj socialnega skrbstva v Italiji: »Od fašizma do konca druge svetovne voj-

F.J. * 55

S M R T

V POMLADI

»Tega ji ne smeš zameriti, ubogi,« je rekla. »Dolga leta se je veselila, da boš postal duhovnik, in zdaj se težko odreče tem sanjarijam. A boš videl, da se bo potolažila.«

»Jaz sem ti hvaležen, da si dobra z njo, Kuna. Če bi je ti ne obiskovala, bi skoraj ne imela človeka, s katerim bi lahko spregovorila besedico. Saj vem, da je tega tudi sama kriva.«

»Oh, kaj bi to...«, je rekla in nenadno so ji zadržale ustnice, kakor da ji gre na jok. Hitro mu je dala roko.

»Na svidenje. Zvečer bom prinesla mami mleko. Morda se še vidiva, preden odpotuješ, če boš doma.«

»Torej na svidenje. A ne vem če bom doma. Potem mi oprostite.«

»Nič hudega.«

Gledal je za hip za njo, ko je šla po gazi proti hiši.

»Kako lepo, močno postavo ima,« mu je prišlo na misel. »In kako lepe noge.« A takoj ga je postalo sram te misli.

Počasi se je vračal skozi vrata proti domači koči. Nič več ni snežilo, toda nebo je bilo nizko in mračno, sveže zapadli sneg se je zdel pod mračnim nebom nenaravno, krhko bel.

Iz koč se je kadilo in dim se je počasi vil proti skoraj črnemu nebu.

»Mati najbrž že čaka z juho name,« je pomislil. Za božične praznike je skuhala vedno kurjo juho z rezanci, že od nekdanj, ker je vedela, da jo ima posebno rad. Prevzelo ga je toplo občutje do matere in žal mu je bilo, da ji je kdaj zameril njeno potrnost in nevoljo nad razočaranjem, ki ji ga je bil pripravil. Saj ni sama kriva, pa tudi jaz nisem kriv. »Tako je pač življenje,« je razmišljal.

»Oba sva uboga,« je rekel skoro naglas, ko se je spomnil, kako se je izrazila Kuna o materi.

V koči z majhnimi okenci in s slamnato streho, ki je čepela ob cesti, je bilo nekaj ponižnega in skoro milega, in mili so bili spomini, ki so ga vezali nanjo; spomini na otroška leta, ko se je igral na tleh v sobi ali pred pragom ob neprestanem drdranju materinega šivalnega stroja in se bal pogledati v njene rdeče, solzne oči. Spomini na neštete večere, ko sta pred spanjem kleče molila rožni venec; ona je molila naprej, on pa ji je že ves zaspal napol v sanjih odgovarjal in vendar čutil božjo navzočnost čisto blizu, kakor da ju Bog posluša tik nekje nad njima, dobroten in samo dozdevno nedostopen; prej ali slej pa da se bo le omehčal in si dejal: »Dovolj dolgo sem bil

ske«; 19.20 Oktet »Gallus« iz Ljubljane, vodi Loparnik; 19.40 Novosti v naši diskoteki; 20.00 Šport; 20.35 Delo in gospodarstvo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.45 Nekaj jazza; 22.05 Zabavna glasba.

• SOBOTA, 7. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 L. Businco: O človeški prehrani; 11.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste; 16.10 Operetne melodije; 17.00 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.35 Lepo pisanje; 17.55 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Stare pesmi v sodobni izvedbi; 19.10 Po društvih in krožkih: »Zveza cerkvenih pevskih zborov«; 19.25 Nekaj ritma s Tedom Heathom; 19.45 Otroški pevski zbor iz Maribora vodi Rajšter; 20.00 Šport; A. Marodič: »El Hadž«. Režira Kopitarjeva; 21.10 Lefevrov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

trd z njima in ju preizkušal. Zdaj pa je že čas, da se ju usmilim in jima naklonim malo sreče.« Vedel je, da je tudi mati na tihem tako čutila, čeprav nista tega nikoli spregovorila. Toda Bog se še vedno ni omehčal, je razmišljal, ko je šel proti koči, in ko jo je gledal, kako se je vsa pritisnjena k tlom odražala od snega, ki se je v daljavi bleščal z vijoličastimi odsevi, od črnih gozdov v ozadju in od grozeče mračnega neba, težkega od novega snega, ga je prevzel občutek, da leži na njej nevidna pest neke zagrizene, hudobne usode, da je Bog daleč, nedosegljiv nekje za tem mračnim nebom, da so bile vse njune molitve zaman in da se ne da nič storiti proti zagrizeni trdosrčni usodi. In prevzela ga je lahna groza, da se je stresel, kot bi mu šla mrzla zona po telesu.

»Mama!« je vzkliknil naglas, tako poln ljubezni, usmiljenja in strahu zanjo, da se mu je zazdelo, da mu bo počilo srce. Ozrl se je, če ne gre kdo za njim in je slišal njegov vzklik. Toda nikogar ni bilo. Samo dve vrani sta s tožecim krakanjem leteli nad njim proti gozdovom.

Bogve odkod se mu je prikradla misel na Majdo. Toda v tistem hipu se mu je zazdela tako daleč, tako čudno tuja in tako neresnična, kakor da je nekoč samo sanjal o njej in mu je le rahel, nedoločen spomin na tiste lepe sanje ostal v duši.

»O Bog,« je rekel naglas, »če si — in ne morem si misliti, da te ni — zakaj si tako daleč od naju? Zakaj si ravno z nama tako trd?«

Nehote je prisluhnil, kot da čaka na odgovor iz neba ali iz narave okrog sebe. Toda slišati je bilo le sneg, ki se je vsul z jablane ob cesti, in daljnje krakanje vran, ki sta bili le še toneči črni piki na grozeče sivem nebu.

(dalje)

IZJAVA SLOVENSKE LEVICE

(Nadaljevanje s 4. strani)

imenovanjem začasnih zasedb (occupazione temporanea) našo zemljo razlašča s silo in brez odškodnine.

Izvršni odbor na koncu obsoja slovenske komuniste, ki so se pri volitvah v obrtniško zbornico predstavili na posebni listi, potem ko je bila objavljena enotna slovenska lista, sestavljena iz predstavnikov ustanove, katere odborniki so tudi komunisti. Tako početje je dokaz več, da komunistom ni toliko za slovenske pravice, kakor za strankarske koristi. Zanimivo je pri tem, da »Primorski dnevnik« o komunistični listi ni niti črnil. S tem ni pred volitvami spravil v slabo luč komunističnih prijateljev, pokazal pa je še enkrat, kako je vse prej kot nepristranski poročevalec.

Izvršni odbor

KONCERT

GLASBENA MATICA V TRSTU bo priredila v soboto, 7. novembra 1970, ob 21. uri v mali dvorani Kulturnega doma koncert ORKESTRA GLASBENE MATICE V TRSTU. Kot solist na vijolino bo nastopil Dejan Bravničar. Dirigiral bo Oskar Kjuder.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« Trst